

IN MEMORIAM

Prof. Dr. Herbert J. Matthias

FIG:n kunniapresidentti ja Helsingin kongressin ”kummisetä” **Herbert Matthias** on kuollut kotonaan Aaraussa Sveitsissä elokuun 9–10 päivien välisenä yönä 2001. Hän oli syntynyt Graubündenissä Sveitsin romaanisella alueella 21.12.1927.

Jo koulupoikana hän sai innostuksen ryhtyä maanmittariksi seuratessaan kotinsa lähellä työskennelleen mittausteknikon toimintaa tämän laatiessa karttaa tulvan tuhoalueesta. Hän suoritti maanmittausinsinöörin diplomitutkinnon ETH:ssa Zürichissä 1952. Aluksi hän toimi maanmittauskandidaattina ja assistenttina ETH:n Geodesian laitoksella. Sitten hän siirtyi Kernin tehtaan palvelukseen Aaraahun toimien aluksi tieteellisenä avustajana geodeettisten kojeiden kehitystyössä 1956–60 ja sitten vs. teknisenä

johtajana vuosina 1960–62. Matthias nimitettiin Aaraun piirin maanmittariksi 1962, ja samana vuonna hän perusti Lenzburgiin oman insinööri-toimiston, jossa oli enimmillään 25 työntekijää. Toimisto tuli tunnetuksi erikoisesti deformaatiomittausten ja maanalaisten mittausten spesialistina, mutta suoritti kaikenlaisia muitakin mittaus- ja kartoitustöitä.

Vuodesta 1974 lähtien hän toimi professorina ETH:ssa oppialana ”Amtliche Vermessung und Ingenieurvermessung”. Hän toimi myös kahteen otteeseen Geodesian ja Fotogrammetrian laitoksen johtajana. Eläkkeelle hän jäi 1993.

FIG:n piirissä hän toimi 6. komission puheenjohtajana 1964–69 ja presidenttinä 1979–81. Hänet kutsuttiin *Schweiz. Verein für Vermessungswesen und Kulturtechnik*in kunniajäseneksi 1982, FIG:n kunniapresidentiksi 1983 ja RICS:n kunniajäseneksi 1983.

Herbert Matthias erikoistui varsinkin mittauskokeiden kehittämiseen. Tästä joitakin esimerkkejä:

Jo 1960-luvulla hän patentoi mm. nestekompensoittorin, jota käytettiin esim. Kernin ja Wildin teodoliiteissa pystykehän automaattitasaukseen. Omassa insinööri-toimis-

tossaan hän suunnitteli maanalaississa mittauksissa käytettävän profiilipiirturin, jolla saadaan tunnelin poikkileikkauksesta 400 pistettä n. 15 sekunnissa 1 cm:n tarkkuudella. Samoin hän suunnitteli tienpinnan tasaisuutta mittaavan laitteen, joka mittaa ja rekisteröi jopa 80 km/h:n nopeudella ajettaessa tiekaistan profiilin 5 m:n välein tarkkuuden ollessa alle 1 mm. Hän oli 1980-luvulla myös mukana Leica AG:n valmistaman Topomat-”robottiteodoliitin” kehitystyössä.

Herbert Matthias oli Suomen ja monien suomalaisten maanmittarien ystävä. Hän kävi ensi kertaa Suomessa v.1960 osallistuen silloiseen UGGI:n kongressiin Helsingissä. Sen jälkeen hän kävi täällä useita kertoja ja seurasi erityisellä mielenkiinnolla insinöörigeodesian kehitystä. Ollessaan 6. komission puheenjohtajana hän kutsui Lontoon kongressiin erään suomalaisen koneinsinöörin esittämään paperin, joka käsitteli geodeettisten kojeiden käyttöä paperikoneiden asennusmittauksissa.

Matthias oli myös FIG:n Helsingin kongressin ”isä”. V. 1980 keväällä allekirjoittaneen vieraillessa hänen kotonaan Sveitsissä hän teki ehdotuksen FIG:n kongressin saamiseksi Suomeen. Ehdotus ei silloin vielä saanut vastakaikua maanmittauslaitoksen piirissä, jossa sitä esitin. Vieraillessaan MIL:n 90-vuotis-

juhlassa hän siellä pitämässään puheessa esitti ehdotuksen uudelleen, ja sen seurauksena sitä ryhdyttiin toteuttamaan.

Herbert Matthias oli myös kielellisesti erityisen lahjakas. Hän puhui sujuvasti viittä kieltä: saksaa, ranskaa, italiaa, englantia ja retoromaniaa, sekä heikommin vielä useita muita kieliä. Myös Suomen kielen sanat tarttuivat hänen korviinsa helposti. Olin kovin hämmästynyt kun hän oltuun viikon Suomessa v. 1960 alkoi jo ravintoloissa esittää tilauksensa suomeksi.

Silmiinpistävin luonteenpiirre hänessä oli hänen ehdoton rehellisyytensä ja suoruutensa. Hän sanoi aina suoraan ja kiertelemättä mielipiteensä asiasta kuin asiasta kenelle hyvänsä. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, että hän olisi ollut karkea tai röyhkeä. Päinvastoin, hän oli ennakolluulottoman ystävällinen, lempeä ja auttavainen kaikkia kanssaihmissiään kohtaan. Myös opettajana hän oli erinomaisen pidetty, hänen mottonaan oli: ”Professorit ovat olemassa vain opiskelijoita varten”. Hänen harrastuksenaan oli taidemaalaus. Hän maalaili öljyväreillä pieniä tauluja lapsuutensa maisemista.

Kalevi Kirvesniemi

MIL:n kunniajäsen,

FIG:n kongressijohtaja

1988–91, Herbert Matthiasin

pitkäaikainen ystävä.

IN MEMORIAM

Kalevi Rikhard Eranti

8.1.1926–27.4.2001

Kalevi Eranti oli maanmittauksen alalla suuri vaikuttaja, ideoija ja toteuttaja. Tämä ilmeni jo hänen opiskellessaan, ennen kuin hän valmistui diplomi-insinööriksi teknillisen korkeakoulun maanmittausosastolta vuonna 1950. Ala oli uinunut pitkään vanhojen käsitysten varassa, mutta oli jo

heräämässä unestaan ja tarvitsi hänen kaltaistaan suunnan näyttäjää.

Valmistumisensa jälkeen Kalevi Eranti avioitui opiskelutoverinsa sisaren ekonomi **Hillevi Routalan** kanssa. Vainmoltaan hän sai hyvän tuen elämänsä eri vaiheissa.

Hänen ensimmäinen työpaikkansa korkeakoulusta päästyä oli Hyvinkään kaupalan geodeettina. Vaikka työ

antoi hänelle tarvittavaa tuntemusta kunnalliseen maanmittaustoimintaan, virkamiesasema rajoitti liikaa hänen toimeliaisuuttaan. Niinpä hänen aloitteestaan perustettiin alalle yksityinen yritys, Oy Kunnallistekniikka Ab, jonka toimitusjohtajaksi hän tuli 24-vuotiaana. Siihen aikaan ei usko maanmittausalan yksityiseen yritteliäisyyteen ollut kovin suuri, mutta hän oli val-

mis ottamaan riskin. Siitä lähtien hän oli yhtä perustetun yrityksen kanssa, ei kumpakaan voi mainita erikseen.

Heti alkuun lähdettiin uusille teille. Toiminnassa yhdistettiin kaavoitusmittaus ja kaavoitus uudella tavalla tekemällä molempia rinnakkain. Näin kaavaehdotus valmistui miltei yhtäaikaan mittauksen kanssa. Kaavoituksen jouduttaminen oli ilmeistä ja

samalla oli suureksi eduksi se, että kaavoittajalla oli erinomainen maaston tuntemus. Kaavat opittiin suunnittelemaan ottamalla huomioon niiden toteuttamisessa rakennustekniikan vaatimukset ja jopa muuttamaan vanhat kaavat taoudellisemmin ja tehokkaammin toteutettaviksi.

Kalevi Erannin kiinnostus mittaustekniikan kehittämiseen johti uusien menetelmien omaksumiseen kehityksen kärjessä. Omaksuttiin stereofotogrammetria, elektroninen etäisyydenmittaus, ortokuvaus tekniikka, reprottekniikka, ja tietokoneet. Yhä täydentyvä kokonaisuus vaati myös ilma-kuvausten aloittamista ja sen vaatimusten täyttämistä. Siinä oli vastassa aluksi mielipide, jonka mukaan vain valtiolla olisi oikeus kartoituskuvauksiin. Senkin vastuksen Kalevi Eranti voitti kuten monet muut vastaavat esteet, joita aluksi oli yksityisellä yrityksellä.

Kaikki tämä vaati huomattavia hankintoja. Peräti pienellä peruspääomalla aloittaneelle yhtiölle se vaati johdolta rohkeutta, mutta siitä selvittiin ja hankinnat onnistuivat aina lentokonetta myöten. Vaikka hankinnat olivat rohkeita, ne eivät olleet harmitsemattomia, vaan kaiken takana oli selvä liiketaloudellinen arvio.

Pienestä nyrkkipajasta kehittyi kehityksen kärjessä oleva yritys, joka tuli kansainvälisestäikin hyvin tunnetuksi, kun toiminta tiedon, taidon ja varustuksen mukana sen mahdollisti. Yhä laajenevat kansainväliset tehtävät vaativat jo liikkeen nimen muuttamista, ja siitä tehtiin Finnmap, millä nimellä olikin sittemmin kantavuutta.

Ensimmäinen laaja kansainvälinen tehtävä, Tansaniassa Serengetin alueen topografinen kartoitus ensimmäisestä alusta paino-originaaleihin asti oli paitsi kyvyn näyt-

tö, myös uuden liikeidean toteutus. Ennakkoluulottomuutta osoitti se, että työn laajuuden takia liittouduttiin suurimman kilpailijan kanssa ja hoidettiin tehtävä yhteisyrittäksenä.

On hämmästyttävää, kuinka monille eri aloille Kalevi Erannin kyvyt ja voimat riittivät, mutta tässäkin ei ole vielä kaikki. Hän osallistui myös lukuisten yhdistysten toimintaan ja useaan otteeseen niiden johtotehtävissä, muun muassa Maanmittausinsinöörien Liiton hallituksessa vuodet 1961–1970. Sen lisäksi hän kirjoitti suuren määrän artikkeleja aikakauslehtiin ja osoitti siinä hyvää kirjallista taitoa kuten myös yrityksensä mainosjulkaisuissa.

Esitelmöitsijänä ja puheen- vuorojen käyttäjänä hän oli selkeä ja johdonmukainen. Sitä taitoa hän joutuikin käyttämään useasti, kun oli murrettava käsitykset siitä, että yrittäjän työ olisi jotenkin vä-

härvoisempaa ja sellaisena vastustettavaa, vaikka todellisuus oli päinvastainen. On kunnioitettavaa, että niissäkin oloissa hän oli aina rehti ja rehellinen. Itsekorostus häneltä puuttui täysin, sitä hän ei tarvinnut. Ansiostaan hän sai useita kunnia- ja ansiomerkkejä.

Luovuttuaan liike-elämästä hän osoitti vielä uusia taitoja. Hänen harrastuksenaan oli antiikkihuonekalujen korjaaminen, mikä on sekä taitoa että hyvää makua runsain mitoin vaativa tehtävä. Hyvien käden taitojen hallitseminen on yhtä arvostettava kuin mikä muutkin taidot.

Vaikea sairaus päätti hänen elämänsä 75-vuotiaana. Vaimon ohella häntä jäi suremaan kolme tyttäretä.

Me jäämme kunnioittamaan alan erään merkittävimmän miehen muistoa.

Seppo Härmälä